

Összedült a Szénásy-ház.

(A biztos katasztrófa. — Építkezés selyempapirossal. — Menekülés a halál torkából.)

Méltán csodálkozhattak azok a járókelők, akik hétfőn délután félöt óra tájban a Belváros utcáin a Kristóf-térre és a véle szomszédos Szervita-térre jutottak. A Szénásy-féle nőruhaárúházzal szemben a gyalogjárókon emberek csoportosultak, a közeli üzletek tulajdonosai és alkalmazottai mind kisereglettek az utcára és nézték a Szénásy-házat, amint szemelláthatóan inogtak a falai és repedeztek, szinte hallani lehetett. Sokan órát tartottak a kezükben és számlálták a perceket, olyan halálos bizonyossággal tudták, hogy ennek az épületnek percekben belül okvetlen össze kell dűlni. A tűzfal mozgott, már felőrāja lesték kint az utcán, mikor rogy össze és temeti maga alá a Szénásy-árúházat, amelynek egyik oldalfalához támaszkodott ez a tűzfal.

— Most dűl össze! — kiáltottak köröskörül és már közel kétszáz ember szerongótt a jól informált szakértők körül, akik nem jósoltak öt percet sem a száztíz éves Szénásy-palota életének.

Csak maga Szénásy, a ház gazdája, nem hitt a rettentő veszedelem közelségében és *mind a kétszáz alkalmazottját bent tartotta az áruházban*, még akkor is, amikor a szédülő kétemeletes házból mindenki idegen elmenekült.

Háromnegyed öt óra után két perc volt a pontos idő, amikor az egyik órás ember fölkiáltott:

— Vége van!

Rettentő robaj hangzott, nyomában porfelhő kavardott és beborította az egész vidéket...

Hogy teljes fogalmunk legyen arról, milyen mértéktelen könnyelműséggel építkeznek Budapesten, el kellett következnie annyi építkezési katasztrófa után a mai házómlásnak is.

A Kristóf-tér hármasszámú egyemeletes ház a Rózsavölgyi műkereskedők örököséi volt. Tavaly még a Goszleth-féle fényképészeti műterem foglalta el az épület legnagyobb részét, de a Magyar Bank, amely a házra pályázott s több az ötvenkilenc négyszögöles telekkel együtt meg is vásárolta, százezer koronát fizetett Goszlethnek, hogy elvonuljon és visszaadja a még nyolc évig érvényes szerződését. Így jutott a Magyar Bank birtokába a hármasszámú ház és telek, amelyet határol a négyes számú kétemeletes régi palota, a Szénásy Gyula féle nőruha és vászonárúház. A Magyar Bank két hét előtt megkezdte a ház lebontását, hogy a helyén új, ragyogó palotát teremtsen.

A hármasszámú ház lebontásával és az építkezéssel megbizta *Tisza és Kemény* vállalkozókat, akik *Agoston Emil* műépítész tervei szerint építik majd az új házat. A lebontás munkálatait *Gratzer János* pallér végezte. A múlt hét csütörtökjén befejezték a bontás munkálatait. Csak a tűzfal ma-

radt még csupaszon és érintetlenül, az a tűzfal, amely, ugyebár, a Szénásy-féle palotát elválasztotta a lebontott épülettől. Pénteken délelőtt aztán megjelent a lebontott ház helyén egy bizottság, amelynek feladata volt, hogy a telekhatárvonalat megállapítsa. Ennek a bizottságnak tagjai voltak: *Steinhardt Antal*, *Hauser Gyula* s *Jónás Zsigmond* építésmérnök, aki mint a Szénásy-cég megbízottja vett részt a munkában. Megállapították a határvonalat: eszerint a Magyar Bank embereinek huszonöt centiméter mélységig kellett bontani a tűzfalat, de nyomban hozzáépíteni egyttal az új tűzfalat és a dűcolást sem volt szabad elmulasztani, nehogy a megvékonyított tűzfal veszedelmet hozzon a Szénásy-féle házra.

Már most: hogy megcselekedték-e mindazt, amit a bizottság az építők kötelességévé tett, ma még nem tudjuk megállapítani. A szakértők véleménye azonban egy órával az összeomlás után, bár teljes határozottsággal nem alakulhatott ki, mégis azt mondja, hogy *a bontás után egyidőben nem dűcoltak*. Tehát nem erősítették meg a vékonyabbá lett tűzfalat.

Pénteken délután megkezdődött a tűzfal bontása huszonöt centiméteres mélységig. Alul kezdték a pincéknél és így haladtak lassan fölfelé. Szombaton is egész délelőtt dolgoztak. De már szombaton délután nagy repedések mutatkoztak a tűzfalon: hasadékok támadtak, amelyek aggodalommal töltötték el Szénásy-cég üzletvezetőjét, *Szenes Róbertet*. Három, négy méter hosszúságú repedések keletkeztek a bontás folytán a tűzfalon, *Szenes Róbert* tehát behívatta az áruházba *Gratzer János* pallért és figyelemztette a tapasztalataira. A pallér azonban megnyugtatta:

— Itt nincs baj! ... Nem kell félni.

És selyempapirost vett elő és leragasztotta a repedéseket végig. Mire való a selyempapirossal való ragasztás? Arra való, hogy az építész, vagy a mérnök, vagy a pallér megállapíthassa később, tovább terjed-e a repedés, vagy nem, tehát állandó-e a falban belül a rombolás, vagy nem. Ha állandó, a papír szétszakad a fal tagulás folytán, kétségtelen jeléül annak, hogy a folytonos repedések következménye a teljes összeomlás lesz. Ez a pallér azonban nem így értelmezte a selyempapirosok alkalmazását.

Egészen különálló fejezet következik tehát itt a selyempapirosok történetéről.

*

Amikor szombaton délután első ízben jelentette ki *Gratzer* pallér, hogy baj egyáltalán nincs és selyempapirossal leragasztotta a hasadékokat, *Szenes* üzletvezető indítványára Szénásyék elhivaták az építészüket, *Jónás Zsigmondot*, hogy megkérdezzék őt is, vajon csakugyan nincs veszedelem.

Az építész eljött és megvizsgálta a leragasztott repedéseket, amelyek *már újra szabadon voltak, a papír szétszakadt fölöttük*. *Jónás* bizony veszedelmesnek találta a dolgot és ezt meg is mondta Szénásynak. *De inkább hallgattak a pallérra, mint a saját építészükre*. Szombaton estefelé új repedések támadtak. Megint hívták a pallért, aki megint selyempapírral dolgozott. Ragasztott szorgalmasan. Megnyugtatta *Szenest*:

— Ugyan kérem, ne legyen olyan ijedős. Én csak értem a dolgot! ...

Selyempapirost kért, hogy legyen kéznél, ha megint szükség lesz rá. És bontották tovább a tűzfalat.

Hétfőn délután félkét órakor új, hatalmas repedések támadtak a tűzfalon. Az egyik repedés olyan intenzív volt, hogy nemcsak a tűzfal külső részén látszott, de hasadék támadt a fal belső részén is, *bent az áruházban*. Most már igazán komoly volt a helyzet, hívták tehát megint a pallért. *Gratzer* jött és ezt mondta neki *Szenes*:

— Hallja kérem, selyempapírral itt már igazán nem lehet segíteni, mi lesz itt!?

A pallér kiment és kívül a repedést — *leragasztotta selyempapírral*. Aztán bement az áruházba megint és *belül is leragasztotta a repedést selyempapirossal*. Tanui voltak a ragasztgatásnak Szénásy, az aggodó *Szenes* s a még inkább aggodalmaskodó alkalmazottak.

... Már legalább öt korona áru selyempapiros elfogyott ... Ez délután egynegyed három óra-

kor volt. Egyszerre a falon kívül is, belül is, új repedés támadt . . .

Most már igazán komoly volt a helyzet, hozattak tehát hamar kocsikon dúcolkat. Ez az intézkedés azért fontos, mert azt mutatja, hogy nem volt dúc, ennél fogva tehát dúcolást nem is végeztek, tehát mulasztás történt. Megint hívták Jónást, aki ijedten adta ki az utasítást:

— Mindenki meneküljön!

Szenes, az üzletvezető, rögtön felszaladt az emeletekre, hogy figyelmeztesse az ott tartózkodókat. Az első emeletről *Katzer József* menekült a személyzetével, a második emeletről *Grünbaum Móric* szabó és a házmester, *Kamerka János*. Ezek mindjárt kimenekültek. Szenes intézkedett az iránt is, hogy a Kristóf-térre vezető kaput lezárják, nehogy ott meneküljenek az emberek, hanem a Szervita-tér felé, az épületnek ezt a részét ugyanis nem fenyegette az összedülés veszedelem.

Félhárom óra volt. Szénásy az embereivel bentmaradt. Kétszáz alkalmazott remegve várta, mi lesz, mikor szabad nekik is elmenekülni. Hátba repült dől a fal? Az áruházban két vevő is volt, két urinő . . . Kint pedig az utcán már híre terjedt a készülő látványosságnak, akik az emeletekről elmenekültek, elvitték a hírt és köröskörül gyülekeztek a kíváncsiak és nézték kitarató figyelemmel a tűzfalat, amely csak repedezett rendületlenül.

Szénásy a kétszáz alkalmazottal még nem vonult ki. Háromnegyed három órakor jött a rendőrszem, *Bula József*, aki hamarabb fölismerte a veszedelemet, mint a pallér és mint Szénásy és rögtön kiparancsolta a Magyar bank telkéről a tűzfal bontásával foglalkozó munkásokat, számszerint husz embert és a pallért. Aztán nyomban telefonált a hetvenhetes őrszobára, ahonnan sietve megjött *Szennai József* rendőrellenőr és helyesnek látván a rendőr intézkedéseit, elzárta az utat a Váci-utca torkolatánál és a Bécsi-utca torkolatánál. Négy óra felé járt már az idő, amikor az emberek ott álltak a Szénásy-ház szomszédságában és órával a kezükben számlálták a perceket és nézték, hogyan mozdul egyre a kétemeletes fal, mint egy szédülő ember, aki hiába keresi az egyensúlyát . . .

Szénásyék még nem menekültek.

*

Háromnegyed öt után két perccel nagy robajjal összeomlott a tűzfal. Amikor a porfelhő percek múltán eloszlott, látni lehetett, hogy a tűzfal magával rántotta az épület több hozzáépült falát, föl a második emeletig leszakgatta a falakat, ott álltak csupaszon, nyitva a helyiségek, mintha készel vágták volna ketté a házat. Szénásy és alkalmazottai csak most, az összedülés után futottak ki. A halál torkából menekültek . . .

A Szervita-téri kapun tódultak ki sikoltozva és ijedten a nők, rémülten a férfiak. Mi lett volna, ha a tűzfal befelé dül és nem kifelé az üres telekre? Mert ez is megtörténhetett volna, mint ahogyan meg is történt az udvar felé eső hátsó részen, ahol befelé zuhantak a téglák és méteres átmérőjű falrészletek. Az áruházból pedig a kitépett falak magukkal rántották a pincébe két állványt teli angol vásznakkal és selymekkel. A kár azonban egyáltalán nem jelentékeny. A csudálatos véletlen okozta, hogy súlyos katasztrófa nem történt. Még csak meg sem sebesült senki. A tető lógva maradt a beszakadt fal fölött, itt aztán intézkedés történt később: a mérnökök munkásokat hozattak, akik a tetőgerendákat átfűrészelték és ezt az egész tetőrészt este félnyolckor szintén lezuhantatták.

Az összeomlás után néhány perccel megjelent a Szénásy-háznál a tüzoltóság, a mentők, a rendőrség. Megjelent ott *Harrer Ferenc* és *Fock Zsigmond* városi tanácsos, *Bárdi István* műszaki főmérnök, *Goróczky Zsigmond* elöljáró és kocsin hozták el a felkötött karu *Holub József* mérnököt, akit egy órával előbb, mint lapunk más helyén olvasható, automobilbaleset ért. Később megjött *Bódy* alpolgármester is.

Ma még természetesen nem történéhetett meg a szakértők hivatalos vizsgálata, de annyi bizonyos, hogy valakinek gondatlansága, könnyelműsége okozta a tűzfal beomlását s csak a véletlen hátrított el egy borzalmas katasztrófát.

A helyszíni szemle kedden lesz.

azután nem jut ebből a bőségből, az „szögény embőr“, aki gyűlölettel vegyes irigységgel tekint a „telkös gazdára.“ Ez az indulat adta a gyilkoló kést *Makay János* kezébe is.

Három hónappal ezelőtt halt meg Alsónyéken *Szabó Péter*, aki száznegyven ezer koronányi vagyonáról akként intézkedett végrendeletileg, hogy az ingatlanok teljesen az özvegyéé legyenek, az ingatlan hasznát pedig szintén haláláig élvezze az özvegy. Mégis kikapcsolt egy részt az ingatlanból és ezt egyetlen leányának szintén egyetlen leányára, a tizenhét éves *Bajnok Istvánné*ra testálta teljes joggal. A végrendeletből teljesen kimaradt édes leánya: *Makay Jánosné*, akivel az öreg ember évek óta civódásban élt, mert állandóan földért zaklatták, míg az öreg sárközi szokás szerint tudni sem akart arról, hogy a birtoktest fölosztassék, hisz annak ugys egyetlen leányára kellett szállani halála után. *Makay János* azonban türelmetlenségében annyira ment, hogy egy családi jelenet alkalmával anyósának kezét törte, mire az öreg a fiatalokat elzavarta a háztól.

A végrendelet értelmében az öreg asszony a gazdálkodást fel akarta oszlatni és a gazdasági felszerelést, állatállományt, gépeket hétfőn önkéntes árverés alá akarta bocsájtani.

Makay emiatt vasárnap Szekszárdra ment, hogy a törvényszéknél megakadályozza az árverés megtartását, de ott a végrendelet jogerős voltára való hivatkozással elutasították. Este értek vissza feleségével együtt *Alsónyék*re és utközben elhatározták, hogy végeznek az asszonynyal. *Makayné* anyja házához ment, azt a legkiméletlenebb módon megtámadta és megöléssel fenyegette. Az öreg asszonynak védelmére kelt az unokája és csitította az édes anyját, hogy ne bántsa az öreg asszonyt, hisz édes anyja. A feldühödött némbor azonban félrelökte a leányát és az anyjának esett, aki az utcára menekült előre.

Ekkor ért oda a vő: *Makay*, aki kerülő úton ment az anyósa portája felé és felkiáltott: — Majd rendet csinállok én itt!

Ezzel egy disznóölökést rántott elő és az anyját védő saját édes leányának a hátába döfte a kést és a sebesültet az utca sarába lökte. A következő pillanatban az öreg asszonynak ugrott és a kést markolatig döfte az anyósa mellébe. Ennek még volt annyi ideje, hogy a nyitott kapun át a szomszéd házába futott, de ott lerogyott és meghalt. A szurás a szívet érte.

A brutális ember megorzadva tettétől, elmenekült, majd kocsiba fogva, elvágatott Szekszárdra és ott önként jelentkezett a kir. ügyészségnél, ahol azonnal letartóztatták.

A megsebesült menyecskét férje lakására szállította és a Bátaszékről előhívott orvos azonnal ápolás alá vette. Allapota válságos. A csendőri nyomozás megállapította, hogy a véres cselekedetet már jó régen tervezte *Makay*, aki abban a hitben élt, hogy anyósa ki akarja nullázni a másfél-száz ezer koronát érő örökségből. A szekszárdi törvényszék vizsgálóbírája és ügyésze hétfőn szállt ki a törvényszéki orvosok kíséretében a tett színhelyére, hogy a hivatalos boncolást és nyomozást megejtse.